

Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районы Важашур авыл башкарма
комитеты

КАРАР

20 декабрь 2021 ел

№21

«2022 – 2030 елларга Татарстан Республикасы
Кукмара муниципаль районы Важашур авыл
жирлеге муниципаль берәмлекенән транспорт
инфраструктурасын комплекслы үстерү
программасын раслау турында»

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»
2003 елның 06 октябрендәгэ 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Россия Федерациясе Шәһәр
төзелеше кодексына һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү
турында» 2014 елның 29 декабрендәгэ 456-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясе
Хөкүмәтенең «Жирлекләрнең, шәһәр округларының транспорт инфраструктурасы
системаларын комплекслы үстерү программаларына таләпләрне раслау турында» 2015 елның
25 декабрендәгэ 1440 номерлы карапы нигезендә, Татарстан Республикасы Кукмара
муниципаль районы Важашур авыл жирлеге башкарма комитеты КАРАР БИРӘ:

1. 2022 – 2030 елларга Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районы Важашур
авыл жирлеге муниципаль берәмлекенән транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү
Программасын күшүмтә нигезендә расларга

2. Элеге каарның үтәлешен контролъдә тотуны үз өстемдә калдырам.

Важашур авыл жирлеге башкарма
комитеты житәкчесе:

П.Л.Иванов

Татарстан Республикасы Кукмара
муниципаль районы Важашур авыл жирлеге
башкарма комитетының 20.12.2021 елның 21
номерлы каарына күшымта

**2022 – 2030 ЕЛЛАРГА ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
КУКМАРА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ВАЖАШУР АВЫЛ
ЖИРЛЕГЕ МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕНЕЦ ТРАНСПОРТ
ИНФРАСТРУКТУРАСЫН КОМПЛЕКСЛЫ ҮСТЕРҮ
ПРОГРАММАСЫ**

ЭЧТӘЛЕК

1. Кереш
2. Программа паспорты
3. Важашур авыл жирлегенен транспорт инфраструктурасының хәзерге торышы характеристикасы
4. Транспортка сорай, халыкның хәрәкәт итү күләме һәм характеристы, Важашур авыл жирлеге территорииясендә булган транспорт төрләре буенча йөк ташу фаразлары
5. Важашур авыл жирлегенен транспорт инфраструктурасын үстерүнен принципиаль вариантылары һәм максатчан күрсәткечләре буенча бәяләү
6. Важашур авыл жирлегенен транспорт инфраструктурасын үстерү буенча чаралар исемлеге һәм чараларны тормышка ашыру чираты
7. Важашур авыл жирлегенен транспорт инфраструктурасын үстерү чараларын финанслау күләмнәрен һәм чыганакларын бәяләү
8. Важашур авыл жирлегенен транспорт инфраструктурасын үстерү чараларының нәтижәлелеген бәяләү
9. Важашур авыл жирлеге территорииясендә транспорт инфраструктурасы объектларын проектлау, төзү, реконструкцияләү өлкәсендә институцион үзгәртүләр, эшчәнлекне хокукий һәм мәгълүмати тәэмин итүне камилләштерү буенча тәкъдимнәр

1. КЕРЕШ

2022 – 2030 елларга Важашур авыл жирлегенен транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы түбәндәгө документлар нигезендә эшләнде:

- «Россия Федерациясенең Шәһәр төзелеше кодексы» 2004 елның 29 декабрендәгэ 190-ФЗ номерлы Федераль закон;

- «Россия Федерациясендә автомобиль транспортында һәм шәһәр жир өсте электр транспортында пассажирлар һәм багажны дайми ташуны оештыру һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр керту турында» 2015 елның 13 июлendәгэ 220-ФЗ номерлы Федераль закон;

- «Россия Федерациясендә автомобиль юллары һәм юл эшчәнлеге турында һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр керту хакында» 2007 елның 8 ноябрендәгэ 257-ФЗ номерлы Федераль закон;

- «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәгэ 131-ФЗ номерлы Федераль закон;

- «Жирлекләрнең, шәһәр округларының транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларына таләпләрне раслау турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2015 елның 25 декабрендәгэ 1440 номерлы каары

Программа Важашур авыл жирлегенен (алга таба – жирлек) транспорт инфраструктурасын, шул исәптән жирлекнең социаль-икътисади һәм шәһәр төзелешен үстерүнен, транспорт соравы, халыкны йөрту һәм транспорт төрләре буенча йөк ташу күләме һәм характеристы, автомобильләштерү дәрәжәсе, юл хәрәкәте параметрлары үсешенең төп юнәлешләрен, юл хәрәкәте иминлеге, транспорт инфраструктурасының әйләнә-тирә мохиткә һәм халыкның сәламәтлегенә тискәре йогынтысы күрсәткечләрен билгели.

Программаның нигезен авыл жирлегенен транспорт инфраструктурасын үстерүнен төрле юнәлешләре буенча программа чаралары системасы тәшкил итә. Элеге Программа авыл жирлегенен тотрыклы үсешенә юнәлдерелгән һәм Татарстан Республикасы транспорт комплексын реформалаштыру буенча дәүләт сәясәтенә тулысынча туры килә.

Программаның максатлары һәм бурычлары – жирлекнең тормышның башка өлкәләрендәгэ эшчәнлек белән балансланган һәм координацияләнгән транспорт инфраструктурасын үстерү, социаль-икътисадый үсеш өчен шартлар формалаштыру, халыкка, икътисадый эшчәнлекне гамәлгә ашыручы юридик затларга һәм шәхси эшмәкәрләргә транспорт хезмәте күрсәтүнен куркынычсызлыгын, сыйфатын арттыру, транспорт инфраструктурасының жирлекнен әйләнә-тирә мохитенә тискәре йогынтысын киметү.

2. ПРОГРАММА ПАСПОРТЫ

Программаның исеме	2022 – 2030 елларга Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районы Важашур авыл жирлеге муниципаль берәмлекенең транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы
Программаның заказчысы	Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районы Важашур авыл башкарма комитеты 422137, Татарстан Республикасы, Кукмара районы, Починок Сутер авылы, Яшылэр ур., 1Д
Программаны эшләүче	Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районы Важашур авыл башкарма комитеты 422137, Татарстан Республикасы, Кукмара районы, Починок Сутер авылы, Яшылэр ур., 1Д
Программаның жаваплы башкаруучысы	Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районы Важашур авыл башкарма комитеты 422137, Татарстан Республикасы, Кукмара районы, Починок Сутер авылы, Яшылэр ур., 1Д
Программаны эшләүнең максаты	Жирле әһәмияттәге транспорт инфраструктурасы объектларын төзү, реконструкцияләүгә булган ихтыяж нигезендә Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районы Важашур авыл жирлеге муниципаль берәмлекенең транспорт инфраструктурасын баланслы, перспективалы үстерүне тәэмин итү
Программаның бурычлары	<p>Программаның максатына ирешү шартлары булып түбәндәгэ бурычларны хәл итү тора:</p> <ul style="list-style-type: none"> - халыкка, шулай ук жирлек территориясендә икътисади эшчәнлек субъектларына транспорт хезмәте күрсәтүнен куркынычсызлығы, сыйфаты һәм нәтижәлелеге; - шәһәр төзелешен проектлау нормативлары нигезендә халык һәм икътисадый эшчәнлек субъектлары өчен транспорт инфраструктурасы объектларының үтемлелеге; - халыкның хәрәкәттәге ихтыяжлары, жирлек территориясендә пассажирлар һәм йөк ташуда икътисадый эшчәнлек субъектларының ихтыяжлары нигезендә транспорт инфраструктурасын үстерү; - жирлектә шәһәр төзелеше эшчәнлелеге белән балансланган транспорт инфраструктурасын үстерү; - транспорт белән идәрә итү өчен шартлар; - хужалык эшчәнлегенең икътисадый нәтижәләренә карата юл хәрәкәтендә катнашучыларның тормыш иминлеген һәм сәламәтлеген тәэмин итү өчен өстенлекле шартлар булдыру; - башка транспорт чараларына карата гомуми файдаланудагы транспорт чаралары хәрәкәтенен өстенлекле шартларын булдыру; - жирлектә жәяүлеләр һәм велосипедта йөрү өчен шартлар; - гамәлдәгә транспорт инфраструктурасы эшчәнлегенең нәтижәлелеге.

Максатчан күрсәткечләр	Ремонтланган юлларның озынлыгы (асфальт-бетон жэю), км; ЮТһ саны, берәмлек; ЮТһдә жәрәхәтләнүчеләр саны, кеше; Төзелгән автомобиль юллары озынлыгы, км.
Программаны тормышка ашыру вакыты	Программа 2022-2030 елларга исәпләнгән
Таләп ителә торган капиталъ көртөмнәр күләме	<p>Программа чараларын финанс яғынан тәэммин итү муниципаль программалар кысаларында муниципаль районның жирле бюджеты чаралары һәм Татарстан Республикасы чаралары хисабына гамәлгә ашырыла.</p> <p>2022 ел</p> <p>Программаларны финанслау күләме:</p> <p>700 000 сум</p> <ul style="list-style-type: none"> - эксплуатация һәм ремонт чараларын үтәү юлы белән жирле әһәмияттәге автомобиль юлларының сакланышын тәэммин итү; - жирле әһәмияттәге урамнарны һәм юлларны капиталь, агымдагы ремонтлау; - жәяүлеләр тротуарларын ясау, юлларны карап тоту, дайими грейдерлау, чокырларны ямау, юл билгеләрен урнаштыру, урамнарны яктырту өчен светодиод прожекторлар урнаштыру, юл хәрәкәте иминлеген арттыруга юнәлдерелгән чаралар. <p>2023 ел</p> <p>Программаларны финанслау күләме:</p> <p>520 000 сум</p> <ul style="list-style-type: none"> - эксплуатация һәм ремонт чараларын үтәү юлы белән жирле әһәмияттәге автомобиль юлларының сакланышын тәэммин итү; - жирле әһәмияттәге урамнарны һәм юлларны капиталь, агымдагы ремонтлау; - жәяүлеләр тротуарларын ясау, юлларны карап тоту, дайими грейдерлау, чокырларны ямау, юл билгеләрен урнаштыру, урамнарны яктырту өчен светодиод прожекторлар урнаштыру, юл хәрәкәте иминлеген арттыруга юнәлдерелгән чаралар. <p>2024 ел</p> <p>Программаларны финанслау күләме:</p> <p>530 000 сум</p> <ul style="list-style-type: none"> - эксплуатация һәм ремонт чараларын үтәү юлы белән жирле әһәмияттәге автомобиль юлларының сакланышын тәэммин итү; - жирле әһәмияттәге урамнарны һәм юлларны капиталь, агымдагы ремонтлау; - жәяүлеләр тротуарларын ясау, юлларны карап тоту, дайими грейдерлау, чокырларны ямау, юл билгеләрен урнаштыру, урамнарны яктырту өчен светодиод прожекторлар урнаштыру,

	<p>юл хәрәкәте иминлеген арттыруга юнәлдерелгән чаralар.</p> <p>2025 ел</p> <p>Программаларны финанслау күләме:</p> <p>530 000 сум</p> <ul style="list-style-type: none"> - эксплуатация һәм ремонт чаralарын үтәү юлы белән жирле әһәмияттәге автомобиль юлларының сакланышын тәэмин итү; - жирле әһәмияттәге урамнары һәм юлларны капиталъ, агымдагы ремонтлау; - жәяүлеләр тротуарларын ясау, юлларны карап тоту, дайми грейдерлау, чокырларны ямау, юл билгеләрен урнаштыру, урамнары яктырту өчен светодиод прожекторлар урнаштыру, юл хәрәкәте иминлеген арттыруга юнәлдерелгән чаralар. <p>2026-2030 еллар</p> <p>Программаларны финанслау күләме:</p> <p>2 650 000 сум.</p> <ul style="list-style-type: none"> - эксплуатация һәм ремонт чаralарын үтәү юлы белән жирле әһәмияттәге автомобиль юлларының сакланышын тәэмин итү; - жирле әһәмияттәге урамнары һәм юлларны капиталъ, агымдагы ремонтлау; - жәяүлеләр тротуарларын ясау, юлларны карап тоту, дайми грейдерлау, чокырларны ямау, юл билгеләрен урнаштыру, урамнары яктырту өчен светодиод прожекторлар урнаштыру, юл хәрәкәте иминлеген арттыруга юнәлдерелгән чаralар. <p>Муниципаль берәмlek бюджетыннан финанслау ел саен чираттагы финанс елына бюджет формалаштырганда төгәлләштерелә. Финанслау күрсәткечләре, эшләнгән проект-смета документациясен һәм барлык дәрәжәләрдәге бюджетлардан акчаларны фактта бүлеп бируге исәпкә алып, төгәлләштерелергә тиеш.</p>
Программаны тормышка ашыру нәтижәсендә 2030 елга түбәндәгеләр планлаштырыла:	<p>1. Транспорт инфраструктурасын үстерү;</p> <p>2. Гомуми файдаланудагы транспорт үсеше;</p> <p>3. Жирлек юллары чeltären үстерү;</p> <p>4. Транспортның әйләнә-тирә мохиткә һәм халыкның сәламәтлегенә тискәре йогынтысын киметү;</p> <p>5. Юл хәрәкәте иминлеген арттыру.</p>

3. ТРАНСПОРТ ИНФРАСТРУКТУРАСЫНЫң ХӘЗЕРГЕ ТОРЫШЫ ХАРАКТЕРИСТИКАСЫ

Важашур авыл жирлеге «Күкмара муниципаль районы» муниципаль берәмлекенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 27-

ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә төзелгән. Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районының Важашур авыл жирлеге Кама алды табигый-икътисадый зонасы, Россия Федерациясенең төньяк өлешендә, Кукмара районының үзәк өлешендә, Кукмара шәһәреннән 22 чакрым ераклыкта урнашкан. Важашур авыл жирлеге Каракус, Түбән Күкбаш, Түбән рус. Күгәрчен, Псяк авыл жирлекләре һәм Киров өлкәсө белән чиктәш Важашур авыл жирлегенең гомуми мәйданы 5013 га тәшкил итә. Важашур авыл жирлегенең халкы Федераль дәүләт статистикасы хезмәтенең территориаль органы мәгълүматлары буенча 2020 елга 841 кеше тәшкил итә. Важашур авыл жирлегенең икътисадый системасы үз эченә агросәнәгать комплексын, кече бизнесны (хезмәт күрсәту өлкәсөн) ала. Жирлектә сәнәгать предприятиеләре юк. Авыл жирлеген җитештерүнен нигезен авыл хужалыгы тәшкил итә. Важашур авыл жирлегенең төп авыл хужалыгы белгечлеге - бөртекле үсемлекчелек (бодай, арыш, ария, кукуруз). Жирлек территорияндә «Уныш» ЖЧЖ эшли. Важашур авыл жирлеге составына: Починок Сутер (административ үзәк), Сутер авылы, Важашур авылы, Югары Шунь авылы, Яна Каенсар авылы, Иске Каенсар авылы керә. Авыл жирлегенең административ үзәге булып Починок Сутер авылы тора. Торак пунктның торак төзелеше шәхси торак йортлардан гыйбарәт. Важашур авыл жирлегендә хезмәт күрсәту объектларыннан "Починок Сутер" МББУ. Сутер авылы һәм Югары Шунь авылы, китапханә, З ФАП, почта элементтәсе булеге, өч магаз эшли.

4. АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ ТЕРРИТОРИЯСЕНДӘ ТРАНСПОРТКА СОРАУ, ХАЛЫКНЫҢ ЙӨРЕШЕ ҺӘМ ЙӨК ТАШУ КҮЛӘМЕ ҺӘМ ХАРАКТЕРЫНЫҢ ҮЗГӘРҮЕ ФАРАЗЫ.

Транспорт – авыл жирлеге инфраструктурасының икътисадның барлык тармаклары һәм халыкның йөк һәм пассажирлар йөртүгә булган ихтыяжларын канәгатьләндерә, җитештерүчеләр һәм кулланучылар арасында төрле продукция төрләрен күчерә, халыкка һәркем файдаланырлык булган транспорт хезмәте күрсәтә торган ин мөһим өлеше. Транспортның тотрыклы һәм нәтиҗәле эшләве халыкның пассажирлар йөртүгә булган ихтыяжын тулысынча канәгатьләндерү һәм жирлекнен барлык предприятиеләренең унышлы эшләве өчен кирәклө шарт булып тора. Авыл жирлегендә төп һәм бердәнбер пассажир транспорты булып такси һәм шәхси автотранспорт тора.

Важашур авыл жирлеге составына 5 торак пункт керә.

Важашур авыл жирлегенең торак пункtlары табигый һәм тарихи факторларга бәйле рәвештә төгәл чагылмаган турыпочмаклы структуралы урам-юл чөлтөрө булаан усадьба тибындагы төзелеш белән формалаштырылган.

Важашур авыл жирлегендә төп транспорт arterияләре булып, төп (главные) урамнар һәм торак төзелешендәге төп (основные) урамнар тора; Мондый урамнар: Важашур авылы – Киров, Яшел, Сахалин; Починок Сутер авылы – Ленин, Бакча, Яшыләр, Яна; Каен, Чишмә, Елга, р, Яр буе, Урман, Яшел, Татарстан, Тукая, Клуб, Беренче Май, Бәяр поселогы – Чәчәкле урамы. Элеге урамнар торак территорияләр

эчендә һәм интенсив хәрәкәт юнәлешләре буенча төп (главный) урамнар белән элемтәне тәэмин итә.

1 нче таблица Важашур авыл жирлеге чикләрендә урам-юл чeltәре буенча гомуми мәгълүматлар

№	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	2021 елга мәгълүматлар
1	Урам чeltәренең гомуми озынлығы	км	14,2
2	Урам чeltәренең гомуми мәйданы	мен кв.м.	56,8
3	Урам-юл чeltәре тығызлығы	км/км.кв.м	0,25

Важашур авыл жирлегенең урам-юл чeltәрен анализлау нәтижәсендә транспортның эшен катлауландыручи түбәндәгә сәбәпләр ачыкланды:

- урам һәм юлларның техник торышы канәгатьләнерлек булмау;
- машиналар йөрү өлешенең кинлеге житмәү (4-5);
- грунт юлларның шактый озын булуы;
- урамнарның билгеләнеше буенча дифференциацияләү булмау;
- жәяулеләр хәрәкәтен тәртипкә китерү өчен кирәkle тротуарлар булмау.

2 нче таблица Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районы Важашур авыл жирлегенең жирле әһәмияттәге гомуми файдаланудагы автомобиль юллары исемлеге

№ т/б	Автомобиль юлы яки урам исеме	Идентификация номеры	Озынлығы, км
	Барлығы		14,2
	Починок Сутер авылы		2,6
1.	Ленин урамы	92-633-420-101 ОП-МП-01	0,9
2	Бакча	92-633-420-101 ОП-МП-02	0,8
3	Яшьлер	92-633-420-101 ОП-МП-03	0,4
4	Яна	92-633-420-101 ОП-МП-04	0,5
	Важашур авылы		2,0
1	Киров урамы	92-633-420-106 ОП-МП-05	1,1
2	Яшел	92-633-420-106 ОП-МП-06	0,4
3	Сахалин	92-633-420-106 ОП-МП-07	0,5
	Югары Шен авылы		5,5
1.	Чапай урамы	92-633-420-111 ОП-МП-08	2,4
2	Октябрь	92-633-420-111 ОП-МП-09	2,2
3	Май	92-633-420-111 ОП-МП-10	0,9

	Яна Каенсар авылы		2,1
1	Гагарин урамы	92-633-420-116 ОП-МП-11	1,6
2	Мэктэп	92-633-420-116 ОП-МП-12	0,5
	Иске Каенсар авылы		2,0
1	Яшел урамы	92-633-420-121 ОП-МП-13	1,1
2	Мир	92-633-420-121 ОП-МП-14	0,9
	Всего:		14,2

Транспорт инфраструктурасы объектлары белэн заманча тээмин ителеши анализлау. Важашур авыл жирлеге территорииясендэ 2021 елга жинел һэм йөк автомобилльлэр саны 221 берэмлек тэшкил итэ, шул исэптэн жинел автомобильлэр – 218, йөк автомобильлэр – 3 һэм алга таба үсेश тенденциясе бар.

5. ТРАНСПОРТ ИНФРАСТРУКТУРАСЫН ҮСТЕРҮНЕЦ ПРИНЦИПИАЛЬ ВАРИАНТЛАРЫ һЭМ МАКСАТЧАН КҮРСӨТКЕЧЛЭРЕ БУЕНЧА БЭЯЛЭҮ

Шэхси торак төзелеше өчен территорииялэр арту сэбэпле, урам-юл чeltэрэнэ йөклнеш артачак.

Тышкы автомобиль юллары чeltэрэн үстерүү буенча проект каарлары поселокларны тотрыкли эчке һэм тышкы транспорт элемтэлэре белэн тээмин итэ тортган жирле әһэмияттэгэе автомобиль юлларына ремонт чараларын үткөрүдэн гыйбарэт.

ТРАНСПОРТ ИНФРАСТРУКТУРАСЫН ҮСТЕРҮНЕЦ МАКСАТЧАН КҮРСӨТКЕЧЛЭРЕ

Важашур авыл жирлегенең транспорт инфраструктурасы системасының максатчан индикаторлары һэм үсेश күрсөткечлэрэ.

3 нче таблица

Индикаторлар төркеме	Күрсөткеч	Үлчэү берэмлеге	2022	2023	2024	2025	2026-2030
Халык өчен транспорт хезмэтлэреннэн файдалану мөмкинлөгө критерийлары	Автомобиль урамнары һэм юллар системасы	км	14,2	14,2	14,2	14,2	14,2
Урам-юл чeltэрэн үстерүгэ ихтыяж күрсөткечлэрэ	Урам-юл чeltэрэнен гомуми озынлыгы	км	14,2	14,2	14,2	14,2	14,2
Урам-юл чeltэрэ кулланучыларын колачлау дэрэжэсө күрсөткечлэрэ	Транспорт белэн тээмин ителеши	Берэмлек/1000 кеше	238	240	245	246	250
	Юл хэрэкэте иминлөгө	%	100	100	100	100	100
Урам-юл чeltэрэнен ышанычлыгы	Чeltэрлэрне реконструкциялэү	км	0	0	0	0	0

күрсәткечләре	күләме (бер ел эчендә)*						
---------------	----------------------------	--	--	--	--	--	--

6. ЖИРЛЕКНЕҢ ТРАНСПОРТ ИНФРАСТРУКТУРАСЫН ҮСТЕРҮ БУЕНЧА ЧАРАЛАРНЫ ТОРМЫШКА АШЫРУ ИСЕМЛЕГЕ ҺӘМ ЧИРАТЫ.

Генплан нигезендә, жирлекнең кирәkle транспорт элемтәсен тәэмин итә торган һәм билгеләнеше һәм параметрлары буенча классификацияләнгән, үсеп килүче транспорт агымнарын, шулай ук тышкы автомобиль юлларына чыгуны тәэмин итә торган урам-юл чөлтәренең гамәлдәге структурасын саклап калып, автомобиль урамнары һәм юллары системасын булдыру күздә тотыла.

Торак пунктларда транспорт элемтәсенен куркынычсызлыгын, өзлексезлеген һәм уңайлылыгын тәэмин итү өчен, Генераль план нигезендә урамнар һәм юллар төзү каралган.

Урам һәм юл категорияләрен СП 42.13330.2011 «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү. СНиП 2.07.01-89 актуальләштерелгән редакциясе» 9 нчы таблицада китерелгән классификация нигезендә билгеләргә кирәк

- төп (главные) урамнар;
- торак төзелешендәге урамнар: төп (основные);
- торак төзелешендәге урамнар: икенче дәрәжәле;

№ т/б	Автомобиль юлы яки урам исеме	Озынлыгы, км			Автомобиль юлы классы	Автомобиль юлы категориясе ...	
		Барлыгы	Шул исәптән:				
			а/б	Щеб, грав.	Грунт		
	Починок Сутер авылы	2,6		2,3	0,3		
1.	Ленин урамы	0,9		0,9	0	гади типтагы юл	Төп урам, торак төзелешендәге урам
2	Бакча	0,8		0,7	0,1	гади типтагы юл	торак төзелешендәге урам
3	Яшълер	0,4		0,3	0,1	гади типтагы юл	торак төзелешендәге урам
4	Яна	0,5		0,4	0,1	гади типтагы юл	торак төзелешендәге урам
	Важашур авылы	2,0		0,7	1,3		
1	Киров урамы	1,1		0,7	0,4	гади типтагы юл	Төп урам, торак төзелешендәге урам
2	Яшел	0,4		0	0,4	гади типтагы юл	торак төзелешендәге урам
3	Сахалин	0,5		0	0,5	гади типтагы юл	торак төзелешендәге урам
	Югары Шен авылы	5,5		4,0	1,5	гади типтагы юл	
1.	Чапай урамы	2,4		1,9	0,5	гади типтагы юл	Төп урам, торак төзелешендәге урам
2	Октябрь	2,2		1,7	0,5		торак төзелешендәге урам
3	Май	0,9		0,4	0,5	Гади типтагы юл	төп урам, торак төзелешендәге урам
	Яна Каенсар авылы	2,1	1	0,6	0,5	гади типтагы юл	
1	Гагарин урамы	1,6	1	0,6	0	гади типтагы юл	Төп урам, торак төзелешендәге урам
2	Мектәп	0,5		0	0,5	Гади типтагы юл	торак төзелешендәге урам
	Иске Каенсар авылы	2,0		1,4	0,6	Гади типтагы юл	
1	Яшел урамы	1,1		1,1	0	Гади типтагы юл	Төп урам, торак төзелешендәге урам
2	Мир			0,3	0,6	Гади типтагы юл	торак төзелешендәге урам

Урам-юл чөлтәренең тәкъдим ителгән структурасы транспорт проблемаларын мөмкин кадәр хәл итә: торак пунктларны киәклө элемтә белән тәэммин итә, төбәк автоюлларына үнайлы чыгу мөмкинлеген тәэммин итә, шулай ук, торак төзелешен эйләнеп үтеп, йөк һәм авыл хужалыгы транспорты хәрәкәте проблемасын хәл итә.

Транспорт инфраструктурасын үстерү буенча чаралар транспорт инфраструктурасы объектларын үстерүгә булган ихтыяжлар нигезендә түбәндәгеләрне үз эченә ала:

- жирле әһәмияттәге гомуми файдаланудагы автомобиль юлларын һәм алардагы ясалма корылмаларны паспортлаштыру һәм кадастр исәбенә алу;
- жирле әһәмияттәге гомуми файдаланудагы хужасыз автомобиль юлларын һәм аларга ясалма корылмаларны муниципаль милеккә рәсмиләштерү;
- жирле әһәмияттәге гомуми файдаланудагы автомобиль юлларын һәм андагы ясалма корылмаларны ағымдагы ремонтлау;

курсәткечләре, категорияләренә карап, юлларның эксплуатацион характеристикаларына карата стандартлар таләпләренә туры килә торган юл-урам чөлтәре участокларын саклау,

- Важашур авыл жирлегенең генераль планы нигезендә юл-урам чөлтәрен төзү;
- жирле әһәмияттәге гомуми файдаланудагы автомобиль юлларын һәм андагы ясалма корылмаларны капиталь ремонтлау;
- жирлек территориясендә юл хәрәкәтен оештыру проектын эшләү;
- жирлек территориясендә юл хәрәкәтен оештыру проектын кертү;
- жирлек торак пунктларының үзәк өлешендә каты өслекле жәяүлеләр тротуарлары ясау;
- торак пунктлар арасында велосипед маршрутларын оснитыру.

7. ТРАНСПОРТ ИНФРАСТРУКТУРАСЫ ҮСЕШЕ ЧАРАЛАРЫН ФИНАНСЛАУ КҮЛӘМНӘРЕН ҺӘМ ЧЫГАНАКЛАРЫН БӘЯЛӘҮ

2022-2030 елларга Важашур авыл жирлегенең урам-юл чөлтәре объектларын модернизацияләү буенча беренчел چараларга кирәклे акчаларның гомуми күләме 450 мен сүм тәшкіл итә.

транспорт инфраструктурасы буенча инвестицияләрнең план күләмен тормышка ашырыла торган һәм тормышка ашыру планлаштырыла торган урам-юл чөлтәрен үстерү проектларын исәпкә алып, шулай ук аларның финанс көртемнәренә булган өстенлекле ихтыяжларын исәпкә алып бүлү 2022 – 2030 елларга эшләнгән. Алынган нәтижәләр (2022 ел бәяләре белән)

5 нче таблица

Важашур авыл жирлегенен Транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерүү программасын тормышка ашыру чорына инвестицияләр күләмен бўлүү мен сум.

№т/б	Хезмәт төрләре	Программаны тормышка ашыруга инвестицияләр					
		2022	2023	2024	2025	2026-2030	Всего
1	Юлларны ремонтлау	300	100	100	100	500	1100
2	Юлларны карап тоту	120	120	130	130	650	1150
3	Яктырту	280	300	300	300	1500	2680

Транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерүү программасын тормышка ашыруга акчаларны хак куеп бўлүү (оценочное распределение денежных средств) (2021 ел бәяләре белэн)

6 нчы таблица

Важашур авыл жирлеге программын тормышка ашыруга акча жәлеп итү чыганаклары, мен сум

№т/б	Атамасы	Барлық дәрәжәдәге бюджетлар һәм шәхси инвесторлар	Шул исәптән, федераль бюджет	Шул исәптән, ТР бюджеты	Шул исәптән, жирле бюджет	Шул исәптән, бюджеттан тыш чыганаклар
1	Юлларны ремонтлау	1100	0	900	200	0
2	Юлларны карап тоту	1150	0	250	900	0
3	Яктырту	2680	0	0	2680	0

8. ТРАНСПОРТ ИНФРАСТРУКТУРАСЫ ҮСЕШЕ ЧАРАЛАРЫНЫң НӘТИЖӘЛЕЛЕГЕН БӘЯЛӘҮ

Программа чараларын тормышка ашыру нәтижәлелеген комплекслы бәяләү аны гамәлгә ашыру вакыты дәвамында һәм аны тормышка ашыру тәмамланғаннан соң ел саен гамәлгә ашырыла һәм үз эченә муниципаль программа чараларының үтәлеше дәрәжәсен бәяләүне һәм муниципаль программаны гамәлгә ашыруның нәтижәлелеген бәяләүне ала.

- жирлекнен транспорт инфраструктурасын үстерүү;
- тормыш эшчәнлегенен башка өлкәләре белэн балансланган һәм координацияләнгән;
- социаль-икътисадый үсеш өчен шартлар формалаштыру;

- юл хәрәкәте иминлеген арттыру;
- халыкка, икътисадый әшчәнлек алып баручы юридик затларга һәм шәхси әшмәкәрләргә транспорт хезмәте күрсәтүнең нәтижәлелеге сыйфаты;
- жирлекнең әйләнә-тирә мохитенә транспорт инфраструктурасының тискәре йогынтысын киметү.

9. ВАЖАШУР АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ ТЕРРИТОРИЯСЕНДӘ ТРАНСПОРТ ИНФРАСТРУКТУРАСЫ ОБЪЕКТЛАРЫН ПРОЕКТЛАУ, ТӨЗҮ, РЕКОНСТРУКЦИЯЛӘҮ ӨЛКӘСЕНДӘ ИНСТИТУЦИОН ҮЗГӘРТҮЛӘР, ЭШЧӘНЛЕКНЕ ХОКУКЙЫ ҢӘМ МӘГЬЛҮМАТИ ТӘЭМИН ИТҮНЕ КАМИЛЛӘШТЕРУ БУЕНЧА ТӘКЪДИМНӘР

Кукмара муниципаль районы Башкарма комитеты, Важашур авыл жирлеге башкарма комитеты Программа чараларын тормышка ашыру барышын гомуми контролльдә тота, шулай ук Программаны тормышка ашыру барышында оештыру, методик һәм контроль функцияләр башкара:

- чараларны финанслау күләмнәрен һәм чыганакларын аныклап, Программаны гамәлгә ашыру буенча ел саен үткәрелә торган чаралар планын эшләү;
- программа чараларын тормышка ашыруны вакыты, эчтәлеге, финанс чыгымнары һәм ресурслар буенча контролльдә тоту;
- программа чаралары комплексын гамәлгә ашыру буенча эшне методик, мәгълүмати һәм оештыру яғыннан тәэмин итү.

Программаны тормышка ашыру кысаларында институциональ үзгәрешләр күздә тотылмый. Идарә структурасын, шулай ук транспорт инфраструктурасы объектларын проектлау, төзү, реконструкцияләү өлкәсендә эшчәнлекне тормышка ашырганда үзара бәйләнешләрнең характеристын үзгәрешсез калдыру күздә тотыла.

Важашур авыл жирлеге территориясендә транспорт инфраструктурасын үстерүнен Программаның максатчан күрсәткечләренә ирешүгә юнәлдерелгән норматив-хокукий һәм мәгълүмати тәэмин ителешен камилләштерү барышында Россия Федерациясенең региональ һәм федераль законнарына даими мониторинг нигезенде шәһәр төзелеше проектлары нормативларына вакытында үзгәрешләр кертүне тәэмин итәргә кирәк.

Әлеге Программа транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларына карата таләпләрне һәм рекомендацияләрне регламентлый торган законнар, каарлар, күрсәтмәләр, методик рекомендацияләр һәм башка норматив-хокукий актлар үз көченә кергәндә корректировкалышырга яисә яңадан каралырга тиеш.

Максатчан индикаторларны һәм күрсәткечләрне, куелган максатларга ирешү динамикасына һәм темпларына, тышкы мохиттә үзгәрешләргә, социаль-икътисадый шартларга һәм башка факторларга бәйле рәвештә корректировкалау мөмкинлеге карала.

Программаны мәгълүмат белән тәэмин итү массакүләм мәгълүмат чаралары, ижтимагый берләшмәләр һәм оешмалар өчен дә, аерым гражданнар өчен дә

программаны тормышка ашыру барышы һәм аның аерым чаалары турында мәгълүматның транспарантлығы принцибын үтәп гамәлгә ашырыла.

Әлеге Программа «Жирлекләрнең, шәһәр округларының Транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларына таләпләрне раслау турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2015 елның 25 декабрендәге 1440 номерлы каары нигезендә эшләнгән.

Жирлекләрнең һәм шәһәр округларының транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын эшләү һәм раслау мониторингын гамәлгә ашыру тәртибе Россия Транспорт министрлығының 2016 елның 26 маенданы 131 номерлы боерыгы белән билгеләнгән.